

0429

A MAGYAR HÍRLAP HÉTVÉGI MELLÉKLETE
2017. ÁPRILIS 29.
SZERKESZTETTE: PETÁN PÉTER
MŰVÉSZETI VEZETŐ: SALÁT ZALÁN PÉTER

Formaszint

Vajda János: Meghasonlás

*A világ hogy elsilányul!
A zaj, mely megkábitott,
Azt hívéd, hogy harc, pedig csak
Halál vonaglása volt.
Fönn az égen, lenn a földön
Semmi sincs tökéletes.
Hitvány volt és lesz az ember...
Egyél, igyál és neved.*

*Mit törekszel jobbra, szebbre
Erőszakos útakon?
Öldöklésen vett szelídség:
Káron vásárolt haszon.
Minden úgy van jól, amint van,
Semmi sincs fölösleges.
Bűnnel telhetetlen ember,
Egyél, igyál és neved.*

*Vágysz alkotni maradandó
Hibátlan műveket?
Melyeket a mulandóság
Jó előre kinevet!
Míg föléje az irigység
Keze szemfödőt keres...
Bélpoklos, gyógyíthatatlan,
Egyél, igyál és neved.*

*Egy magad törekszel arra:
Boldogítani milliót?
S ugyanaz terít a földre,
Kinek vágyol tenni jót.
Jobb bizony, gondold magadra,
S végső nyughelyet keress,
Hová el ne érjen e hang:
Egyél, igyál és neved.*

Művész Páholy

A jövő Mercedesei

Körülöttünk címmel nyílt meg április 22-én a Múcsarnokban az idei Nemzeti Szalon, amelynek témája a magyar ipar- és tervezőművészet. A kiállítás két kurátora Scherer József és Sára Ernő tervezőművész. A Magyar Művészeti Akadémia által szervezett tárlat kapcsán Scherer Józseffel, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Formatervező Tanszékének tanárával beszélgettünk a hazai dizájn közelmúltjáról, jelenéről és a szakoktatásról.

– Szinte pályakezdőként nyert ösztöndíjat Japánba a Kádár-rendszer közepén, így akkor volt alkalma belelátni egy másik formatervezői kultúrába, amikor sokaknak még nem. Nagyon erős volt a kontraszt?

– A szabadság és az önállóság döbbenetes élmény volt az akkori magyar gyakorlathoz képest. Amikor leszálltam a repülőtéren, a zsembembe nyomtak egy elég nagy összeget, hogy

keressek lakást, és szervezzem meg kinti, egyéves életemet. Itthon akkor még ahhoz is engedélyt kellett kérni, hogy kiutazzon az ember külföldre. Kapcsolnom kellett hát, hogy mások a szabályok.

– Más volt a mindennapi tárgykultúra is?

– Noha nem mindenben különbözött az itthonitól, több volt a tervezett tárgy, és más volt a kommunikáció: a japán gyártók külföldön láthatóan csak azt kommunikálták, ami nagyon magas minőséget képviselt. Törvénykötelezte a gyártókat arra, hogy exportra csak formatervezett termék kerülhet

– Mi az, amit hazahozott a japán mentaltárból, és mi volt a legnagyobb különbség az itthoni formatervezői realitáshoz képest?

– A csapatmunka szerepe a mai napig sokkal nagyobb Japánban egy tárgy megtervezésekor. Az az individualistaművész-attitűd, ami itt ma is tapasztalható, a japánoknál kevésbé

jellemző. A másik, hogy mennyire ügyelnek a részletekre: mellettem egy tervező napokig egy hangfal hátsó oldalát tervezte. Amikor megkérdeztem, miért, hiszen az nem is látszik, azt felelte, külön is forgalmazzák a hangszórót, a nagyobb berendezésektől függetlenül, és amikor a boltokba kerül, látszani fog a hátsó rész is.

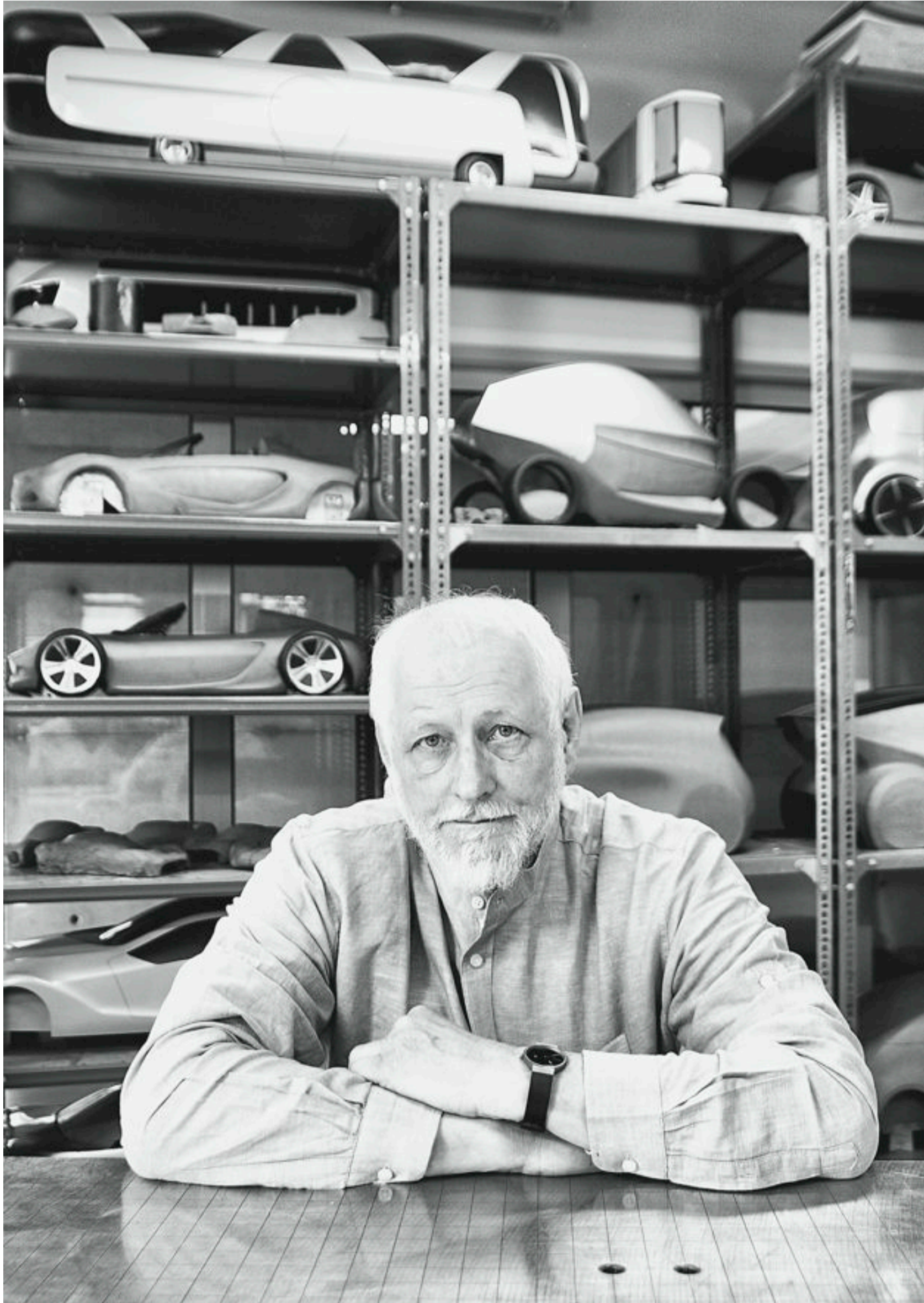
– Egyéves egyetemi vendégkutatói státus után jött haza. Milyen volt az iparművészek helyzete itthon akkoriban?

– A nyolcvanas évek derekán már lehetett érezni, hogy változás készül, engedélyezték a vállalkozásokat, megalakultak a grafikai, művészeti alkotóközösségek, már nem minden állami cégen keresztül ment. Ugyanakkor a formatervezők nagy része a Művészeti Alapnál bejelentett munkaviszonnyal rendelkezett akkor is, ha saját műhelye volt. Volt egy zsűrirendszer, amely a minőség felett ör-

ködött. Az egyes munkákat, ha például egy gyár felkért valakit tervezésre, az Iparművészeti Vállalat Formatervezési Irodáján keresztül lehetett csak elvállalni, ők intézték a papírmunkát.

– Egy, az Iparművészeti Múzeumban a közelmúltban megrendezett kiállításon – „Színekre hangolva” – számtalan olyan műtárgyat is bemutatnak, amelyet ebben a korban magyar formatervezők terveztek. A kivitelezés finoman szólva sem tűnt minőséginek a korabeli nyugat-európai tárgyakkal összehasonlítva...

– Ez örök probléma volt akkoriban, a tervező gyakran nem azt látta viszont a polcon, amit elképzelt. Ennek technológiai és szemléletbeli okai is voltak. A nyolcvanas években sikerült elérni, hogy már nemcsak állami céggel lehetett kivitelezetni, és így jobb lett a minőség. *folytatása a III. oldalon*

FOTÓ: VARGA IMRE

Tudomásul kell venni, a nemzetközi tapasztalat szerint tíz innovatív, tervezett tárgyból átlagban csak egy kerül sorozatgyártásba

A jövő Mercedesesei

folytatás az I. oldalról

– A rendszerváltozással viszont eltűnt a Művészeti Alap. Azóta is egzisztenciális válságban van a művészek nagy része. Mennyire érintette ez a formatervezői szakmát?

– A rendszerváltozás után mindenki azt tervezhetett, amit csak akart, de ahhoz, hogy működni tudjon valaki formatervezőként – és ez a mai napig így van –, vállalkozónak kellett lennie, nagy adóterhek mellett. Ráadásul a változás nem szerves fejlődés eredményeképp állt elő, hanem hirtelen. A privatizáció során a formatervezőkre senki sem gondolt, a gyárak egy részét bezárták, más részét eladták, s a külföldi tulajdonos azonnal megvált a magyar tervezőtől, hozta a sajátját. Japánban például minden szintje megvolt a tervezésnek, az egyszemélyes kis cégektől a mini irodákon át a harmincfős dizájnstúdióig és a gyári alkalmazottakig. Mindegyiknek megvolt a feladata. Itt egy pillanat alatt előállt az a helyzet, hogy tele lett szabadúszó tervezőkkel a piac. Miközben az új, külföldi tulajdonosok nemcsak a tervezői szakmát, de az alkalmazott grafikai pályát is letarolták 1990 után, amikor behozták egyrészt a nyugati munkastílust, másrészt az ízlést, és egy pillanat alatt tűnt el például a magyar filmplakát. A magyar tervezők sok mindenre nem voltak felkészülve a váltáskor. Jó példa erre, hogy amikor megnyertem egy IKEA-pályázatot, a cég képviselője közölte, hogy két héten belül le kellene gyártatnom az általam tervezett székblől ötszáz darabot. Fel-tételezték, hogy aki tervez, az gyártatni is tud. Nekem azonban sem erdóm, sem gyáram nem volt – annyiban is maradt a dolog.

– A rendszerváltozást szokás minden szempontból paradigmaváltásként aposzt-

rofálni, ugyanakkor évtizedes ellentétek éledtek újjá ekkor, és hamarosan nem állt szóba egymással az úgynevezett konzervatív és liberális szárny. Megosztotta a politika a formatervezőket is?

– Nem igazán. Ez a most a Magyar Művészeti Akadémia által szervezett szalon kapcsán is kiderült. Hatszáz tervezővel vettük fel a kapcsolatot, fiatalokkal, idősebbekkel egyaránt. Négy száz vállalta, hogy kiállít, de mindössze három embernél éreztem tartózkodást.

– Mennyire van ma kereslet külföldön a magyar formatervezésre?

– A formatervezőinkre van. Amikor a rendszerváltás idején átalakult a főiskola, oktatóként azt képviseltem, hogy nyissunk a világgal felé. Mások még ezt nem akarták, mondván, hamarosan talpra áll a magyar ipar. Szerencsére sikerült keresztülvinni a szemléltetváltást, amiben sokat segített, hogy 2004-ben az egyetemen Stefan Lengyel lett a Formatervező Tanszék vezetője, aki itt végzett, majd harminc évig tanszékvezetője volt az Esseni Egyetemnek. Ő is a szabad piaci verseny híve volt, s neki köszönhetően sikerült együttműködési szerződést kötni több világcéggel, köztük a Mercedes-Benz és a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem között, ami tizenöt éve tart.

– Ez azt jelenti, hogy az egyetem terveit, azok elemeit felhasználja a Mercedes-gyár?

– Nem ennyire direkt módon zajlik a dolog, ugyanakkor látható, hogy bizonyos módon hatással vagyunk a gyári stratégiára, inkább arról van szó, hogy kíváncsiak arra, a mostani fiatal generáció miként gondolkodik a tervezésről, mivel ők lesznek nemcsak a tervezők, de a potenciális fogyasztók is húsz év múlva.

Most épp az önzetű autók lehetőségeivel kísérletezünk a hallgatókkal. A MOME egykori hallgatói közül évente nyolc-tíz talál munkát külföldön a divatiparban animációs vagy látványtervezőként, belsőépítészként és az autóiparban. Ez a magyar képzés magas színvonalát is bizonyítja.

– Ugyanakkor többször felmerül, hogy itthon nincs olyan üzlet, ahol jó minőségű magyar, formatervezett termékek lennének kaphatók. Más vélemények szerint erre fizetőképes kereslet sincs.

– Ez régi fájdalom a szakmának. Schrammel Imre, az egyetem korábbi rektora már felvette, hogy nemcsak egy Design Centerre, de egy úgynevezett Craft Centerre is szükség lenne, mint ahogy régen is volt az iparművészeti vállalatnak bolt-hálózata, ahol az akkori átlagtermékeknel jobb minőségű, egyedi kézműves és formatervezett tárgyakat lehetett vásárolni. Ma más a piaci helyzet, de működőképes lehetne egy ilyen konstrukció. Ami a keresletet illeti: látható, hogy a kézművesek inkább külföld felé orientálódnak, ahol megfizetik a termékeiket, de például a porcelángyártókat is érinti, hogy itthon kevesen keresik a termékeiket. Nemcsak a boltok hiányoznak tehát, de az a sokszor említett probléma, hogy még nincs igazi középosztály, itt is érzékelhető.

– Jó alkalom lehet egy efféle nemzeti szalon a hazai közönségnek való bemutatkozásra? Sokan vélik úgy, hogy a szalon forma a huszonegyedik században már nem igazán működő keret egy művészeti körképre. Miként lehet kiállítani a kortárs iparművészek és formatervezők munkáit a Múcsarnokban? Nem szűk a tér?

– Ha szűk is, még így is a többszöröse annak, ami máshol van vagy volt az elmúlt időszakban erre a célra. Mégiscsak tizenkét terem áll rendelkezésünkre. Ráadásul a tárlat tavasszal, kora nyáron lesz nyitva, reprezentatív helyen, számíthatunk a külföldi látogatókra is. Tizenhat éve nem volt hasonló kiállítás Magyarországon, ennyi idő alatt nem tudta magát a szakma szervezeten megmutatni. Talán ez is az egyik oka annak, hogy jelenleg csak laza szakmai körökben létezik, ezért az internetes kommunikáció ellenére sem volt könnyű a kiállítókat elérni.

– Mi a tárlat koncepciója?

– Igyekeztünk az összes műfaj képviselőinek teret adni, a huszonevesektől a legidősebb korosztályig mindenki képviselteti magát. Arra, hogy a fiatalok jelen legyenek, tanárként különösen figyeltem. A kiállítóterben lesz egy Mercedes és egy Renault autó, de a General Electric egy lámpája is kikerül majd, amelyben szintén van magyar munka, ugyanígy megtalálhatók lesznek olyan hagyományos magyar termékek, mint a Zsolnay vagy a herendi porcelán. Azonkívül olyan egyedi darabok is, amelyek sorozatgyártásra alkalmasak, de a gyártásuk még nem kezdődött el – ezeket kvázi javaslatként fogalmazzuk meg a gyártók felé. Ugyanakkor tudomásul kell venni, hogy a nemzetközi tapasztalat szerint tíz innovatív, tervezett tárgyból átlagban csak egy kerül sorozatgyártásba.

PÉNTEK ORSOLYA

Művész Páholy rovatunk az MMA támogatásával készült

Mélyen tisztelt Vendégeink, Művésztársaim, nagyrabecsült Házigazdák!

Fontos alkalmakkor csak fontos dolgokat szabad mondani, jegyeztem fel a naplómba a minap. Tartani fogom magam a megjegyzés igazságához. Első mondatom ennek megfelelően a következő: Barátaim! – szabad örülni, amikor van miért, van minek, hiszen a Nemzeti Szalonok öt éves vetésforgójának negyedik állomásához érkezünk. Tisztelettel tolmácsolom tehát a Magyar Művészeti Akadémia üdvözlését minden magyar iparművésznek, tervezőművésznek és a Múcsarnok munkatársainak.

Mintegy fél évtizeddel ezelőtt a Múcsarnok akkori vezetője a leghatározottabban visszautasította a Nemzeti Szalonok megrendezésének gondolatát, közölve az Akadémiával, hogy a Múcsarnok körüli parkban állítsunk fel kiállítási sátrakat, az legyen a Szalon, de ebben az épületben erről szó sem lehet.

Az ezt követő vitában és mérlegelésben – amire a mai nagyszerű alkalom is tanú – az értelem és a bölcsesség döntött, s az Akadémia szakmai alaptennivalóinak sarkalatos pontjaként az ismétlődő kiállítások folyamata egy újjászülető hagyományt tükröz.

Az építészet, a képzőművészet, a fotóművészet színrelépése után az iparművészet és a tervezőművészet mint a mindennapok környezetének szellemi és tárgyi gazdája mutatja be arcát és szívének rezdüléseit, elszántságának és elhivatottságának beszédes jeleit.

Nemcsak örülni kell ennek a pompázatos felvonulásnak, hanem büszkének is lehetünk a két elválaszthatatlanul rokon művészeti világ együttes számvetésére. A Nemzeti Szalonok történetéről ma még részletesebben is hallani fogunk. Azt azonban magam sem hagyhatom szó nélkül, hogy a kortárs vizuális művészetek gyakorlóit és szervezőit elemi kötelességüknek tartják teljesítményeik értékeinek rendszeres bemutatását annak a nemzetnek, amelynek öröme és hasznára a Teremtő ezen a földön osztott talentumokat számukra, hogy iskolákban, műhelyekben, műtermekben, gyárakban, mű-

zeumokban személyes hálájuknak is hangot adjanak. Honfitársainknak pedig joguk van tudni, hogy mi, a művészek, miként sáfárkodunk a kapott talentumokkal. A jövő évi Nemzeti Szalon zártával pedig létrejön a magyar alkotóművészet olyan kiállítási menetelése, amelyhez hasonló ez időben a világon is egyedülálló.

A bennünket most körülvevő kiállítási anyag – mondhatom – káprázatos. A rendezés ehhez méltó. A személyre szabott kézműves iparművészeti tárgyak műfaji, technikai és vizuális művészeti sokfélesége bizonyítani képes azt az imponáló gazdagságot, ami a műhelyek árnyékvilágából itt napfényre lept. A kiállítás tervezőművészeti produkciói pedig testvéri mozdulatokkal támogatják a sorozattermékek és műszaki különlegességek tárgyi tényeivel a környezeti egyesség fontosságát, színvonalát.

Ez a párhuzamosság a kiállítás rendezőinek helyes szándékait követve szinte tanulságként figyelmeztet bennünket arra, hogy sem az egyediség, sem a tömegszerűség nem előre leosztott rang, nem minőségi kategória, hanem sajátosság. A kétféle megközelítés áthághatatlan törvénye.

Egy kis ország, egy kis nép megmaradásának esélye fokozott mértékben abban van, hogy minden gondolatával, konkrét gesztusával a sokféleség párhuzamosságában hisz és a „vagy-vagy” öngyilkos lépéseit az „is-is” józanságával kívánja elkerülni. Így maradhat talpon a filmünk, a színházunk, a zenevilágunk, irodalmunk, építészettünk és minden további nélkülözhetetlen művészeti faj, amelynek átlagon felüli számú tehetségeit rendre megszűlik a magyar édesanyjak. Ezért is a hála szavát el ne felejtsük.

Ez a vitathatatlan tény ugyanakkor óriási felelősséget ró az iparművészeti, tervezőművészeti oktatásra, különösen a felsőoktatásra. Ebben tapasztalható aggasztó jelek, s ezek tekintetében biztosan hasznosnak mutatkoznak azok a konferenciák, kritikák, sajtómegnyilvánulások, amelyek

a kiállítás nyitva tartásának majd három hónapja alatt szükségessé lesznek, mondhatnám is – elkerülhetetlenek. E tekintetben bölcsességre, megértő türelemre intem a szakmákat, mert csak a végeredmény fontos, az viszont döntő mértékben, mert a múlt-jelen-jövő kölcsönös egymásrautaltságának sok évszázados tapasztalásait ismerve semmi-féle későbbi tévedés nem lesz igazolható.

A kézműves iparművészet és a dizájn – mindkettő – életre szóló párbeszédre teremtődött, az anyag, a technika, a használati és szellemi mondanivaló kifejtésére. Metszéspontjuk a közös használat minősége. Ha másért nem, akkor azért, mert a holt anyag fogalma az irodalom elfogult tévedése. Akik ugyanis bármiféle tárgyak világra hozására születtek, azok éppen a megismerésre váró anyag titkait tudják házasítani a gondolat és a képzelet többleteivel. Éppen ezek megfejtésének sokasága látható itt, ezen a kiállításon.

Így a titkok tudója az iparművész, a tervezőművész, ám fedezéseinek élvezője, igazi birtokosa maga az ember. Vagyis ti és mi, na meg majd az Ők, a Múcsarnok utóbbi időkben csúcra futtatott látogatóinak sokasága. Az ő örömük lesz az igazi köszönet az intézménynek, munkatársainak, a kitűnő két kurátornak: Sára Ernőnek és Scherer Józsefnek, a bemutatkozás kiállítási tervezőinek, rendezőinek, akiknek odaadó munkájáért illő köszönet jár. Az eredeti elhatározás következetes végrehajtása és kiemelkedő színvonala a Magyar Művészeti Akadémia számára is megerősítő lelki támogatást jelent.

Még egyszer tehát: Barátaim, szabad örülni, mert van miért, van minek!

PROF. EMERITUS FEKETE GYÖRGY,

a Magyar Művészeti Akadémia elnöke

Elhangzott: 2017. április 21-én

a Körülöttünk: Ipar- és Tervezőművészeti Nemzeti Szalon megnyitóján a Múcsarnokban

FORRÁS: WIKIPÉDIA

Képirás (50.)

A történetek súlyát jelzi, hogy a túlélőket több potentát mellett még I. Ferenc József is felkereste a Rókus Kórházban. A jelenetről rengeteg kép és rajz született, az újságok nem győzték dicsérni a kegyes és együtt érző uralkodót

Főnixként éledt újra

A Divatcsarnok elődje, a Párizsi Nagy Áruház 1911-ben tárta ki kapuit. A pazar luxussal berendezett épületbe betérő vendéget márványoszlopos hall, üveges-tükrös liftek és Lotz Károly freskóival díszített terem fogadta. Az alapító, Goldberger Sámuel természetesen nem a Párizsival indította budapesti pályáját, de már világlátott embernek számított, amikor 1892-ben a még éppen csak kiépült Kerepesi – ma Rákóczi – út és a Klauzál utca sarkán megnyitotta első áruháza. Inasként korábban végigjárta Párizs, Bécs és Berlin kisebb-nagyobb boltjainak ranglétráit, s éles szemmel észrevette, a nagyáruházaké a jövő. Üzleti filozófiája nem volt túl bonyolult, pusztán a sok kicsi sokra megy ösígazságát kellett alkalmaznia, vagyis nagy tömegben vett olcsón, majd az árut néhány fillér haszonnal darabonként adta tovább. Ugyancsak a vevőcsalogatás irányába hatottak a gyakori árleszállítási akciók, amelyekkel a raktárkészletet igyekezett kipucolni.

Napjainkban e módszert a hipermarketeknél láthatjuk mint veszteségcseppeket a nyereség óceánjában.

A Kerepesi-Klauzál-sarkon szinte mindent árultak. Így gombostűt, cérnát, tarka vásznat épp úgy találhattott e helyen az egyszerű háziasszony, mint színes kalapot, piros szalagot a fiatal lány, irkát, tolltartót, tanszert az iskolás fiú vagy elegáns kinézetű és elnyűhetetlen anyagú, tarka zoknit a kereskedőseged. A szűk hely a „plafonig” áruval volt tömve, s a folyton szolgálatra kész személyzet a leghetlenebb kívánságot is igyekezett teljesíteni. Utóbbiból pedig kevésbé volt hiány, mert az akkori emberek épp úgy szerették a földi hívságokat, az extravagáns hacukákat és a testüket-lelküket kényeztető holmikat, mint mi magunk. Így nincs mit csodálkozni azon, hogy a divatot fürgén követő áruház néhány hónap leforgása alatt népszerű lett a főváros közönsége köré-

ben. De nem csak a magyar királyság székhelyén volt jó a híre, amelyet szépen igazol, hogy 1893-ra mérhetően kibővült a vidéki vásárlók aránya is, hisz a bazárban a Pestre látogató atyafiak kevés pénzért igen sok mindent tudtak egyszerre beszerezni. Állítólag még csavázott és ólomzárás, első osztályú vető- és virágmag is akadt a szekrényekben.

Persze a népszerűségben szerepet játszott a Keleti pályaudvar viszonylagos közelsége, ahonnan a tájékozatlan vidékieket hordozó, s tisztessen díjazott kocsisok által vezetett irányfogatok gördültek a cég gyönyörűen rendezett portálja elé.

A bolt idővel elképzelhetetlenül zsúfolttá vált, holott a tulajdonos egyre-másra vette meg a környék szabad, utcára nyíló helyiségeit. A századfordulóra bevezették az ingyenesen küldött katalógusok alapján működő csomagküldő szolgáltatást, hogy ezzel csökkentse az eladókra nehezedő nyomást. A lépés jó volt, és szó szerint az égbe katapultálta a forgalmat, ám közben a biztonsággal már kevesebbet törődtek. Hamarosan bekövetkezett a katasztrófa, 1903. augusztus 4-én tizenkét halálos áldozatot követelő tűzvész hamvasztotta el az egész komplexumot. Fontos megjegyezni, e tragédia volt hazai kereskedelem-történetünk eddigi legsúlyosabb esete. A halottak közül egy volt az áruház alkalmazottja, a többiek mind a bolt feletti lakások bennégett vagy megfulladt polgárai közül kerültek ki. A történetek súlyát jelzi, hogy a túlélőket több potentát mellett még I. Ferenc József is felkereste a Rókus Kórházban. Utóbbiról rengeteg kép és rajz született, s az újságok nem győzték dicsérni a kegyes és együtt érző uralkodót.

Goldberger fogadta a részvétnyilatkozatokat, s hamarosan talpra állt. Új helyet keresett, amelyet végül az Andrássy út 39. szám alatti Petánovics-féle házban lett meg. Az épületet 1878-ban emelték, s falai között kapott helyet a Terézvárosi Kaszinó,

amelynek leghíresebb nevezetessége a Lotz Károly freskóival díszített nagyterem volt. Maga a megjelölés a földszinten nyíló, s Petánovics Elek birtokában lévő vendéglőről ragadt a házra. Az átépítés 1909-ben kezdődött és 1911-ig tartott. A háromemeletes kaszinó utcai frontját hétszintesre alakították, így az épület optikailag messze kiemelkedett a sorból. A nagy felületű párkányokon óriásplakátok hirdették a kapható termékeket, az előtér döbbenetes méreteivel pedig lenyűgözte a korabeli szaksajtót. A munkálatok óriási összeget emésztettek fel, ezért hogy pénzhez jusson, Goldberger sorra dobta a kisebb helyiségeit, így a megnyitó napján már egyetlen darab sem volt a birtokában.

Kétségtelen tény, a tulajdonos a világszínvonalat hozta el áruházával a magyar fővárosba. A hajdani hírlapírók lelkenedő cikkei szerint a belépőt márványoszlopos hall, bőven aranyozott, díszes lépcsőfeljárt s dugig tömött, teraszszerűen elhelyezett áruosztályok fogadták. A magasba patyolattiszta, tükrös lift repítette a vásárlókat, akik a páratlan panorámát nyújtó tetőkertről szemlélhették Budapest szépségeit. A vezérigazgató, hogy az akkor még gyakorta beütő áramszünetek okozta meglepetéseket elkerülje, külön villanyfejlesztő gépházat rendezett be az egyik pincehelyiségben. Vélhetően belegondolt, hogy valamely előkelő látogatója mondjuk a liftben szorul, s ez az esemény mekkora kárt okozna a vállalkozásnak. Az áruház túlélte az első világháborút, az azt követő inflációs esztendőket, mi több, még a második világhéges pár kósza belövése sem rongálta meg túlságosan az épületet. Ám az államosítást nem kerülhette el – így lett belőle Divatcsarnok az ötvenes évek közepén.

LÁZIN MIKLÓS ANDRÁS